

RADI POTUJEMO

Učna enota 1

Avtorica

Vesna Jagodic

Predmet

Slovenščina na šolah s slovenskim učnim jezikom in dvojezičnim slovensko-italijanskim poukom v Italiji

Ciljna skupina

Prvo- in drugostopenjske srednje šole

EDUKA2

Čezmejno upravljanje izobraževanja / Per una governance transfrontaliera dell'istruzione
Projekt financira Program sodelovanja Interreg V-A Italija-Slovenija s sredstvi
Evropskega sklada za regionalni razvoj /
Progetto finanziato nell'ambito del Programma di Cooperazione Interreg V-A
Italia-Slovenia 2014-2020 con il Fondo europeo di sviluppo regionale

Delovni sklop / Work package 3.1.3

Skupno načrtovanje in realizacija didaktičnega gradiva in pilotnih aktivnosti za podporo
pri poučevanju manjšinskih in regionalnih jezikov /
Condivisione e realizzazione di materiali didattici e azioni pilota di supporto
all'insegnamento delle lingue minoritarie e regionali

Učne enote za potrebe poučevanja slovenščine na šolah s slovenskim učnim jezikom
in slovensko-italijanskim dvojezičnim poukom v Italiji /
Unità didattiche per l'insegnamento dello sloveno nelle scuole con lingua
d'insegnamento slovena e insegnamento bilingue italiano-sloveno in Italia

NASLOV

RADI POTUJEMO
Učna enota 1

AVTORICA

Vesna Jagodic

UREDNIČE

Matejka Grgič, Polona Liberšar, Maja Melinc Mlekuž

DELOVNA SKUPINA

Mateja Belina, Christina Biber, Maja Brajkovič, Tina Frandolič, Matejka Grgič, Vesna Jagodic,
Polona Liberšar, Martina Pettiroso, Franci Vaupotič, Jana Žigon

ZALOŽNIK

SLORI – Slovenski raziskovalni inštitut

VODJA PROJEKTA

Zaira Vidau

LEKTORIRANJE

Mirjam Furlan Lapanja

GRAFIČNO OBLIKOVANJE IN PRELOM

Ilaria Comello, Grafica Goriziana – Gorica

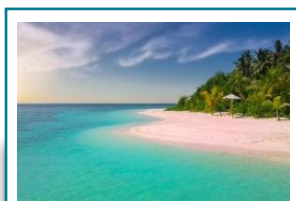
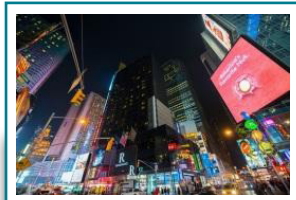
Vsebina publikacije ne odraža nujno uradnega stališča Evropske unije. Za vsebino dokumenta je odgovoren izključno
Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI).

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in študijski knjižnici v Trstu

EDUKA2 0571244

ČEZMEJNO UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA – PER UNA GOVERNANCE TRANSFRONTALIERA DELL'ISTRUZIONE

1.1 S sošolcem/sošolko si ogledta slike v tabeli. Vsako sliko povežita z lokacijo in doživetjem:

1 rajske plaže

2 blišč velemest

3 naravne znamenitosti

4 preizkušanje lastne vzdržljivosti

5 spoznavanje domačinov

6 kulturni spomeniki

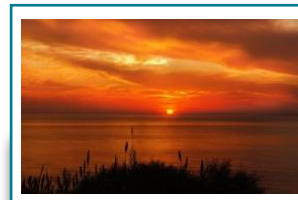
7 neskončna prostranstva

8 sončni vzhod ali zahod

9 pokušanje eksotičnih dobrot

10 navdušenje nad pustolovščinami

11 odkrivanje umetnosti in zgodovine

➔ **1.1 Pogovorita se: katere počitnice bi vama bile najbolj všeč? Če želite, lahko uporabita te vzorce:**

- Najlepše doživetje je / Najlepša doživetja so ...
- Najbolj so mi všeč počitnice v / na / pri ...
- Najraje imam ...

➔ **1.2 Razredu predstavi, kaj je povedal_a sošolec/sošolka, in povej, ZAKAJ je izbral_a neko lokacijo oz. vrsto počitnic. Pomagaš si lahko s tem vzorcem:**

_____ je izbral_a _____,
 (ime sošolca/sošolke) (lokacija / vrsta počitnic)

KER **mu/ji** je najbolj všeč _____.
 (doživetje)

Stavek **najbolj mu/ji je všeč** lahko nadomestiš z eno od teh besed oz. besednih zvez:

oboževati

imeti rad_a

želeli (si)

uživati v

_____ je izbral_a _____,
 (ime sošolca/sošolke) (lokacija / vrsta počitnic)

KER _____
 (besedna zveza) (doživetje)

POZOR!**ZAKAJ?****KER ...**

Zakaj imamo s tema besedama včasih težave?

Ker uporabljamo v italijanščini eno samo besedo (PERCHÉ) za vprašanje + za odgovor.

V slovenščini pa uporabljamo dve različni besedi, in sicer:

VPRAŠANJE = _____ ?

ODGOVOR = _____ ...

1.3 Delo v skupini.

Oglejte si fotografije. Za vsako tvorite po dva stavka, kot kaže zgled. Uporabite predloge v okvirčku. Ponekod lahko uporabite dva ali več predlogov. Pazite na sklon, ki ga zahteva glagol!

Zgled:

→ Radi_e gremo **K** jezeru.

→ Letos bomo počitnice preživel_i_e **PRI** jezeru.

V

NA

PRI

K / H

gore

otok

Kras

planina

velemesto

stari starši

1.4 S katerim prevoznim sredstvom radi potujete? Dopolnite razpredelnico (pazite na sklon):

Radi potujemo/se vozimo S + _____

Z + _____

POZOR!

KALK

Kalki so besedne zveze, ki jih dobessedno prevajamo iz drugega jezika. Kalk je npr.:

Prendere il treno / l'aereo / l'autobus.

Vzeti vlak / letalo / avtobus .

V italijanščini prevozno sredstvo »vzamemo«, v slovenščini pa se z njim peljemo, vozimo ali preprosto gremo:

Na počitnice se peljem / se vozim / grem ... z avtobusom / z letalom / z vlakom ...

Brez česa ne smemo na pot? Dopolnite spodnjo poved, pri tem pa pazite na sklon besed oz. besednih zvez:

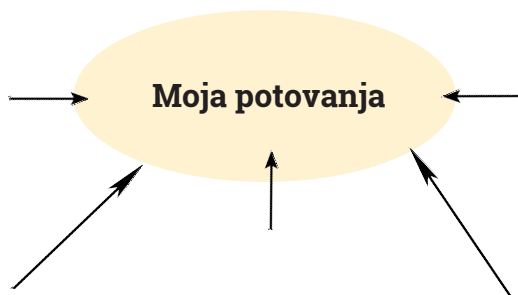
Na pot ne smem brez _____

1.5 Naredi miselni vzorec in si pri tem pomagaj s spodnjimi vprašanji:

- Kam si najbolj želiš iti?
- Zakaj, s čim in kom bi najraje tja odpotoval_a?
- Kaj si želiš tam početi?
- Kaj potrebuješ za pripravo potovanja?
- Brez česa ne smeš iti na pot?

Dodaj še svoje ideje:

1.6 Na podlagi nalog od 1.1 do 1.5 napiši kratek dialog, v katerem se s starši pogovarjaš o vašem naslednjem družinskem potovanju. Dialog naj bo v slovenščini, lahko pa uporabiš besede in besedne zveze, ki niso knjižne (npr. narečne besede, sleng – celo italijanske besede ...).

⇒ **1.7 Delo v razredu.** Preberite nekaj dialogov. Pogovorite se o tem, ali mislite, da bi VSI Slovenci razumeli besedila, ki ste jih sestavili. Kaj bi razumeli in česa ne? Z rdečo barvo obkrožite besede in besedne zveze, ki bi jih Slovenci iz Slovenije, Avstrije, Madžarske ali drugih krajev težko razumeli.

⇒ **1.8 Delo v parih.** S sošolcem preberita svoja dialoga in ju pretvorita v slovenščino, za katero menita, da bi jo lahko razumeli VSI Slovenci.

2. Tvoji stari starši, ki bodo praznovali 50. obletnico poroke, si želijo na sanjsko potovanje. Kaj misliš, kaj pričakujeta babica in dedek od takega potovanja? Opiši njuno sanjsko potovanje, pri tem pa uporabi čim več besed iz vaj 1.1–1.4.

Na kakšno potovanje pa bi si želeli tvoji starši?

Kaj pa starejša sestra ali brat s prijateljico ali prijateljem?

Sestavi krajše besedilo, v katerem primerjaš njihove želje in potrebe. Pomagaš si lahko z vzorci:

»Starši potrebujejo _____, brat PA ima rad _____.»

»Sestra bi rada _____, MEDTEM KO je mami bolj všeč _____.«

»Brat bi _____, sestra bi _____.«

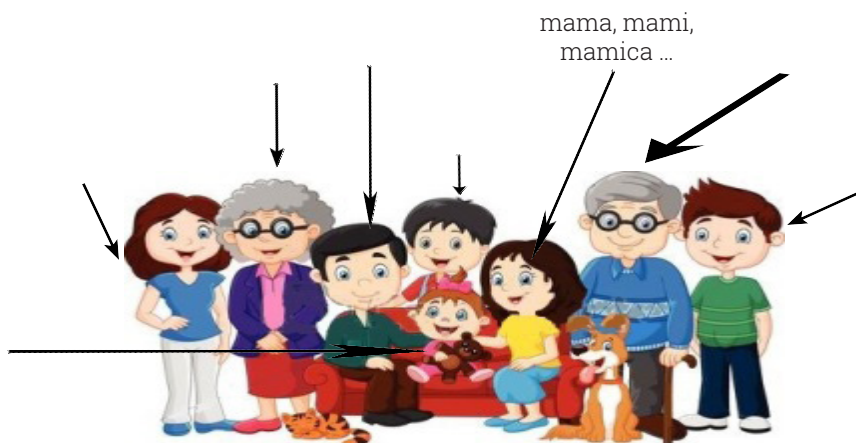

2.1 Katere izraze si uporabil_a za poimenovanje starih staršev?

Ali ju tako poimenujejo tudi drugod po Sloveniji? Poišči izraze, ki jih za poimenovanje babice in dedka uporabljajo drugod.

	Slovensko knjižno	Slovensko splošno pogovorno	Italijansko lokalno pogovorno	Slovensko, lokalno pogovorno
	s _____ star _____	d _____ in b _____	_____	
	s _____ m _____	b _____	_____	b _____ o _____ _____ ...
	s _____ o _____	d _____	_____	d _____ o _____ _____ ...

2.2 Kaj pa drugi družinski člani? Skupaj poiščite nekaj poimenovanj v knjižni in pogovorni slovenščini ter jih zapišite k ilustraciji, kot kaže primer.

3. Oglejte si video, poslušajte posnetek in rešite naloge.

3.1 Delo v skupini. Odgovorite na vprašanja:

- Zakaj Gašper pripravlja kovček? _____
- Kaj bo tam delal? _____
- Kdo še gre z njim? _____

Naštejte družinske člane, ki so omenjeni v prispevku:

Katere so po Gašperjevem mnenju prednosti in katere pomanjkljivosti dejstva, da so starši ločeni? Ponovno poslušajte prispevek in dopolnite tabelo. V razredu primerjajte odgovore.

Prednosti	Pomanjkljivosti

3.2 Vaja v parih. Na posnetku smo slišali Gašperjeve odgovore. Poslušajte posnetek še enkrat in pomislita na odgovore, ki bi jih lahko dala Gašperjeva sestra Urška, če bi jo intervjuvala novinarka.

Novinarka: Živijo, Urška, kaj spravljaš v kovček?

Urška: _____

Novinarka: Kaj počneš z mamo in kaj z očetom?

Urška: _____

Novinarka: H komu še greš na obisk?

Urška: _____

Novinarka: Zakaj greš na toliko različnih koncev?

Urška: _____

Novinarka: S kom še živiš tukaj?

Urška: _____

Novinarka: Urška, hvala za pogovor in lepo se imej na počitnicah.

3.3 Si bil_a že kdaj na počitnicah sam_a, s starimi starši ali s stricem/teto in sestričnimi/bratranci? Kako je bilo?

Katere so po tvojem mnenju prednosti in katere pomanjkljivosti potovanja BREZ staršev? Sestavi tabelo in pripoveduj sošolcem/sošolkam:

Prednosti	Pomanjkljivosti

4. Preberi, kako denar za potovanja prihranita Nina in njen partner:

Skoraj vedno, ko nekomu omeniva, da odhajava na potovanje, dobiva enako vprašanje: »Od kod vama denar?« Svoje prihranke in čas nameniva potovanjem. Verjetno marsikdo med vami takšnega varčevanja ne bi niti povohal ...

- Kolikokrat na dan si privoščite kavico v kakšnem lokalu? No, recimo, da si v povprečju privoščite eno na dan: v enem letu bi v tem primeru le za kavice zunaj zapravili 432€. Za potovanje v oddaljene kraje to morda res da ne bo dovolj, ampak za kakšen tedenski izlet po Evropi, pa bo.
- Vedno je lušno druženje s prijatelji, ampak za konec tedna ste tako lahko ob 50 ali celo več evrov, če greste ven žurat. Midva že dolgo ne hodiva ven in če se dobimo s prijatelji, je to po navadi kar pri kom doma.
- Presenečeni boste, koliko denarja lahko človek privarčuje z nekaj pameti v trgovini. Midva to še nekoliko potencirava, saj imava doma svoj vrt in si močno olajšava kupovanje hrane – tako še več privarčujeva. Priporočava, da si nakupe v trgovini začnete beležiti – tako boste najlažje videli, kaj je tisto, čemur se lahko še dodatno odpoveste. In nikar v trgovino brez nakupovalnega listka, ki se ga strogo držite!
- Zadnja in prav nič manj pomembna stvar pa so seveda vaše prioritete. Če vam druge stvari pomenijo več kot potovanja, se potem nikar ne razburjajte, če se kdo raje potepa po svetu, kot pa da je oblečen po zadnji modi ali pa je vsak dan na kavi s prijatelji.

(Vir: <http://www.nina-potuje.com/denar-za-potovanja-poceni-potovanje>, prir.)

4.1 Vsakemu odstavku (a–d) v gornjem besedilu pripiši naslov, ki ga dobiš spodaj. En naslov je odveč.

NASLOV	ODSTAVEK
Zabave konec tedna	
Poceni prevozi	
Najini nasveti za varčevanje	
Nakupovanje	
Kaj je komu pomembnejše	
Pijača s prijatelji	

4.2 Kaj pomenijo te besede in besedne zveze iz besedila (4)?

takšnega varčevanja ne bi niti povohal:	<ul style="list-style-type: none"> o tako varčevanje mi sploh ne ustreza o tako varčevanje smrdi o takega varčevanja ne priporočam
greste ven žurat:	<ul style="list-style-type: none"> o greste na daljše potovanje o greste s prijatelji na kako zabavo o greste plesat na pločnik
strogo se držite nakupovalnega listka:	<ul style="list-style-type: none"> o pazite, da ne izgubite nakupovalnega listka o upoštevate seznam stvari, ki jih morate kupiti o shranite račun, ki ga dobite na blagajni

4.3 Za šolski časopis moraš intervjuvati Nino. Zapiši si vprašanja, ki bi jih postavil.

1. _____
2. _____
3. _____

4.4 S sošolko ali sošolcem si izmenjajte vprašanja. Predstavljajte si, da ste Nina, in odgovorite na sošolkina/sošolčeva vprašanja. Svoje odgovore napišite na delovni list sošolca/sošolke, vaš sošolec pa naj svoje odgovore na vaša vprašanja (4.3) napiše sem:

1. _____
2. _____
3. _____

5. Delo v parih. Vsak par izbere eno od spodnjih slik in pripravi prepričljiv reklamni oglas; pri tem uporabi besede in besedne zveze, ki so navedene ob vsaki fotografiji.

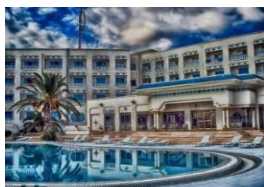
Za pomoč: na spletu si oglejta kakšno primerljivo slovensko ponudbo ali reklamo za potovanje.

Pomagata si lahko z brskalnikom www.google.si, še prej pa s pomočjo profesorja ali profesorice spremenita nastavitve, tako da bosta dobila samo rezultate v slovenščini in na spletnih straneh v Sloveniji.

luksuzne počitnice

razvajanje
privoščiti si
masaža
viseča mreža

udobne počitnice

prenočišče
opremljena soba
lastna kopalnica
kabelska televizija

križarjenje

moderna potniška ladja
neskončno morje
animacija na križarki
sprostitev

pustolovske počitnice

avtodom
svoboda
mobilnost
pustolovščina
kampiranje

potovanja z namenom

prostovoljno delo
solidarnost
strpnost
medsebojno razumevanje
popolna potopitev v jezikovno okolje

POZOR: preden se lotimo **reklamnega oglasa**, moramo določiti, komu bo reklama namenjena (mlajšim, starejšim, družinam, parom ...), kje bo objavljena (dnevnik, revija, splet ...) in katere informacije želimo dati (ceno, kontaktne podatke, spletno stran ...).

In še +: NEKAJ NALOG ZA SPRETNEJŠE

1.+ Ali veš ...?

Statistike pravijo, da mladi kot prevozno sredstvo najpogosteje uporabljajo vlak; predvsem to velja za potovanja po Evropi. Potovanje z vlakom je udobno in ugodno ter dopušča mladim, da na vlaku prihajajo v stik s popotniki z vsega sveta. Zelo poznana je varianta InterRail, ki omogoča mladim od 12. do 28. leta starosti ugodne vozovnice za potovanje po Evropi ter posebne popuste za uporabo drugih prevoznih sredstev.

Leta 2001 je izšel zanimiv družbeni roman slovenske avtorice Polone Glavan, *Noč v Evropi*, ki prikazuje ravno zgodbo različnih ljudi in se v celoti odvija na vlaku iz Pariza v Amsterdam. Delo je bilo nominirano za nagrado kresnik.

1.1+ Kaj je nagrada kresnik? Kdo jo podeljuje, kdo je prejme? Informacije poišči na spletu in jih predstavi razredu.

1.2+ Preberi roman *Noč v Evropi* in ga predstavi v razredu.

1.3+ Poznaš še kakšne druge romane ali filme o potovanju z vlakom? Predstavi jih v razredu: če gre za knjige ali filme v jeziku, ki ni slovenščina, poišči na spletu, ali so že bili prevedeni, podnaslovljeni ali sinhronizirani v slovenščino.

2.+ Preberi dialog med prijateljema in natakarjem:

A: Kam se damo?

B: Ne znam, tle ni nobenga dreva in sonce je ob tej uri premočno.

A: Ne vidim nobenga pošta.

B: Poglej, pri tisti gospej z otroci je en prostor!

A: Bojim se, da bodo svoji glasi premočni in nam bodo motili.

C: Dober dan, kaj bosta?

A: Jaz bi vzel eno svežo pivo.

B: Jaz pa eno kavo, prosim!

C: Takoj prinesem.

B: Poglej, tisti gospod s psmi je brez zobov.

A: Kje?

B: Tam pri visokemu stolpu.

A: Nehaj, no. Misli na tebe!

B: Ok! Nekaj dni od tega sem začel mislit na poletne počitnice.

A: Figo! Tudi jaz ne vidim ure!

C: Izvolita!

B: Hvala! Mi lahko prineseste še en sladoled s svežo breskvo?

C: Seveda.

A: Že pred dvemi leti sem mislil na Afriko, zanima pa mi tudi Južna Amerika.

B: Lahko vprašaj Poldota ali Markota, ki so bili lani v Kenijo.

A: Sem jih že slišal, nekaj dni so bili s šotorjem, potem pa v hostelu. Jaz sem zaniman za novo vrsto potovanja, ki mu pravijo potovanje z namenom. Rad bi naredil kaj dobrega!

B: To je super ideja! Malo solidarnosti s tistimi, ki imajo manj sreče kot mi, je nujna! Bravo!

2.1+ Zakaj so nekatere besede v dialogu podčrtane?

2.2+ »Napake« niso vse enake. Nekatere rabe, ki niso knjižne, so v pogovornem jeziku že ustaljene, običajne in torej sprejemljive vsaj v neformalnih položajih (npr. v pogovoru s prijateljem). Druge rabe so značilne samo za govorce, ki govorijo slovensko in italijansko – tudi te so v pogovoru s prijatelji in znanci posrečene ali celo simpatične, v drugih okoliščinah pa neustrezne.

Podčrtane besede in besedne zveze iz dialoga (2.1+) razvrsti v spodnjo razpredelnico:

a. besede in besedne zveze, ki se splošno uporabljajo v pogovornem jeziku, ne pa v knjižnem.

b. besede in besedne zveze, ki so nastale zaradi vpliva italijanščine:

c. napake pri pregibanju (sklanjanju, spreganju):

č. napake pri rabi sklonov v stavku:

d. drugo:

3.+ Opazuj glagole v naslednjih stolpcih:

Nina potuje.

Filip kupi vozovnice.

Sonce je močno sijalo,
da sem se ulegel pod senčnik.

Sandi si bo letos privoščil potovanje
po Maroku.

Zunaj močno grmi,
zato je vodnik odpovedal izlet.

Pika je pripravila kovček.

3.1+ Ali si opazil kakšno razliko med desno in levo stranjo?

V levem stolpcu so glagoli _____: ob sebi nimajo _____.

V desnem pa so _____: dejanje prehaja na _____.

3.2+ Zdaj pa sam opazuj glagole iz zgornjih besedil; glagole uporabi v povedih, tako da vsakemu skušaš dodati predmet – če se le da:

potovati, odpovedati se, prilagajati se, varčevati, poskusiti, odgovoriti, svetovati, pozanimati se, voziti, prelistati, oblačiti se, vstaviti, hoditi, privoščiti si.

PREHODNI.

Oglej si predmete, ki stojijo ob glagolu: podčrtaj jih! V katerem sklonu so predmeti?

3.3+ Prehodni glagoli imajo lahko ob sebi predmet; ta predmet pa mora biti v čisto določenem sklonu. »Zakonu«, ki ureja sklon predmeta, pravimo GLAGOLSKA VEZLJIVOST.

Glagolska vezljivost se spreminja glede na jezik. Italijanščina sicer nima takih sklanjatev kot slovenščina, sklone pa zato izraža s predlogi. Predloga *DI* ali *DA* stojita običajno namesto 2. sklona (rodilnika), predlog *A* pa namesto 3. sklona (dajalnika); 4. sklon (tožilnik) izraža italijanščina brez predloga.

Oglej si spodnje primere in skušaj ugotoviti, kako se slovenska in italijanska vezljivost razlikujeta:

Chiedi l'informazione alla hostess.
Vprašaj hosteso za informacije.

Durante la visita didattica abbiamo seguito la guida.
Med didaktičnim ogledom smo sledili vodniku.

All'estero mi attengo alle regole delle altre culture.
V tujini se držim pravil drugih kultur.

Mi fa male la testa.
Boli me glava.

Il conducente dell'autobus ha voluto evitare il traffico.
Avtobusni voznik se je želel izogniti prometu.

Projektne partnerji / Partner del projekta

IŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Societät
Filologične
Furlane

Società
Filologica
Friulana

Università
Ca' Foscari
Venezia

Pridruženi partnerji / Partner associati

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

REGIONE AUTONOMA
FRIULI VENEZIA GIULIA

Ufficio Scolastico Regionale
per il Friuli Venezia Giulia

Projekt EDUKA2 Čezmejno upravljanje izobraževanja financira Program sodelovanja Interreg V-A Italija-Slovenija 2014–2020 (www.ita-slo.eu) s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj. Cilj projekta EDUKA2 je krepitev čezmejnega sodelovanja na področju izobraževanja z razvijanjem enotnih didaktičnih orodij in izobraževalnih modelov.

V sklopu projekta EDUKA2 smo oblikovali:

- učne enote in t. i. čezmejne razrede za različna predmetna področja;
- didaktično gradivo za pouk manjšinskih jezikov in literature čezmejnega območja;
- orodja za poučevanje slovenščine in italijanščine kot sosedskih jezikov v šolah;
- programe izobraževanja vzgojiteljev, učiteljev in profesorjev;
- podporno gradivo in svetovanje za študente in diplomante pri postopkih priznavanja izobrazbe in poklicnih kvalifikacij pridobljenih v sosednji državi.

Več o gradivu in e-izobraževanju za pedagoške delavce na www.eduka2.eu in FB strani Projekt/Progetto Eduka2.

EDUKA2 - Per una governance transfrontaliera dell'istruzione è un progetto finanziato nell'ambito del Programma di Cooperazione Interreg V-A Italia-Slovenia 2014-2020 (www.ita-slo.eu) con il Fondo Europeo di Sviluppo Regionale.

L'obiettivo del progetto EDUKA2 è rafforzare la cooperazione transfrontaliera nel settore dell'istruzione tramite la creazione di strumenti di didattica e modelli formativi condivisi.

Nell'ambito del progetto EDUKA2 sono state realizzate:

- unità didattiche e "classi transfrontaliere" per materie diverse;
- materiale didattico per l'insegnamento delle lingue minoritarie e delle letterature dell'area transfrontaliera;
- strumenti di insegnamento dello sloveno e italiano come lingua del vicino nelle scuole;
- corsi di formazione per docenti;
- materiali di supporto e orientamento a studenti e laureati nelle procedure per il riconoscimento dei titoli e delle qualifiche professionali acquisite nel paese confinante.

Per i materiali e i corsi e-learning per i docenti consultare www.eduka2.eu e la pagina FB Projekt/Progetto Eduka2.

EDUKA2

ČEZMEJNO UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA

PER UNA GOVERNANCE TRANSFRONTALIERA DELL'ISTRUZIONE